

Addis Abeba: veel plannen, weinig geld

De Ethiopische hoofdstad Addis Abeba kan al jarenlang niet voldoen aan de vraag naar schoon water van zijn inwoners. Dat ligt niet aan een gebrek aan waterbronnen - in en rondom de stad zijn voldoende reservoirs om het wateraanbod te verdubbelen - maar aan het antwoord op de vraag: wie gaat dat betalen? Op het gebied van sanitaire voorzieningen is wel vooruitgang geboekt.

Addis Abeba is één van de hoogst gelegen hoofdsteden ter wereld: alleen La Paz (in Bolivia op 3.630 meter) en Quito (in Ecuador op 2.850 meter) liggen hoger. De Ethiopische hoofdstad ligt tussen de 2.200 en 2.400 meter boven zeeniveau. Hiermee ligt Addis Abeba ongeveer net zo hoog als Mexico-Stad (zie H₂O van 7 november a.s.). Alleen zijn de problemen met de watervoorziening en het omgaan met het afvalwater voor beide steden onvergelijkbaar.

Mexico-Stad ligt in een groot drassig dal en pleegt roofofbouw op de eigen waterbron (een aquifer onder de stad), terwijl Addis Abeba als het moet voldoende waterreserves kan aanboren, maar als één van de armste landen ter wereld nauwelijks geld heeft om de plannen te financieren. Ook voor private waterbedrijven is het niet aantrekkelijk om zaken met Ethiopië te doen. Uiteindelijk moeten deze bedrijven winst maken en met een arme bevolking als die van Addis Abeba is dat een bijna onmogelijke opgave. Ook donoren zien niet altijd in dat het

hebben van schoon en veilig water een noodzakelijke voorwaarde is om als land tot ontwikkeling te komen. Bekeken vanuit dat perspectief zouden veel meer donoren veel meer moeten inzetten op het verbeteren van de watervoorziening en het omgaan met het afvalwater om de negatieve spiraal van armoede die alleen maar meer armoede oplevert, te doorbreken.

Golfplaat

Vanaf het dak van het Hilton Hotel, één van de weinige hoge gebouwen van de stad, lijkt Addis Abeba één grote sloppenwijk. Zo ver het oog reikt staan bijna overal grauwe en bouwvallige huisjes, in elkaar getimmerd van hout, golfplaat en allerhande

afvalmateriaal. De erbarmelijke staat van de huisjes is het gevolg van het feit dat alle grond bezit is van de overheid. Geen enkele bewoner peinst er ook maar over om in zijn huisvesting te investeren zolang de overheid eigenaar is van de grond. Behalve de slechte huisvesting zijn ook de voorzieningen in de meeste 'kebeles' (wijken) - als ze er al zijn - van zeer povere kwaliteit. De watervoorziening, afwatering en elektriciteit alsmede de medische en onderwijsvoorzieningen schieten ernstig tekort.

Verantwoordelijk voor de drinkwatervoorziening en riolering in de Ethiopische hoofdstad is de Addis Ababa Water and Sewerage Authority (AAWSA). Deze overheidsdienst is in 1971 opgericht en

Via deze waterzuiveringsinstallatie wordt een klein deel van het afvalwater van Addis Abeba gezuiverd. Het probleem met dit soort installaties is dat - als gift van een westers donorland - lokaal vaak geen kennis aanwezig is van het onderhoud. Vandaar dat ze vaak niet gebruikt kunnen worden.



Toegang tot schoon water is één van de acht millenniumdoelen waarmee alle VN-landen in 2000 instemden. In 2015 moet het aantal mensen zonder toegang tot veilig drinkwater zijn gehalveerd ten opzichte van 1990. We zijn nu - in 2008 - halverwege en benieuwd naar de tussenstand. Krijgen steeds meer mensen toegang tot betrouwbaar water of gooit de snelle bevolkingsgroei in een aantal landen roet in het eten? H₂O bekeek de situatie in zes wereldsteden. In de vorige uitgave kwam Calcutta aan bod, nu Addis Abeba.





Door uitbreiding van het waterleidingnet komen er meer gemeenschappelijke watertappunten in de krottenwijken.

kreeg als hoofdtaken het aanbieden van veilig drinkwater en het afvoeren van afvalwater en het legen van beerputten. De dienstverlening telt 250.000 klanten, zowel particulieren als bedrijven.

Stuwdammen

Addis Abeba haalt zijn water uit drie bronnen. De oudste bron stamt uit 1956. Het is water uit het stuwmeer achter de Geversa-dam op zo'n 20 kilometer ten noordwesten van de stad. Bij de dam ligt een waterzuiveringsinstallatie met een capaciteit van 23.000 kubieke meter per dag. Er zijn plannen voor uitbreiding van de capaciteit met 7.000 kubieke meter. De tweede bron zijn de meren bij de stuwdammen Legedadi en Dire in het noordoosten van de stad. Ook hier ligt een waterzuiveringsinstallatie. De meren zijn goed voor 160.000 kubieke meter water per dag. De derde en laatste bron bestaat uit een aquifer

Met tankwagens worden beerputten in woningen leeggezogen.



De inhoud van de beerputten werd tot voor kort op het oppervlaktewater geloosd.



Evenals alle andere landen die lid zijn van de Verenigde Naties onderschrijft de regering van Ethiopië het belang van een zo groot mogelijke toegang voor iedereen tot veilig drinkwater en een goede afvalwaterverwerking. Volgens de statistieken van de overheid hadden in het jaar 2000 - toen de afspraken over de acht millenniumdoelen van kracht werden - zo'n zeven van de in totaal 50 miljoen Ethiopiërs op het platteland toegang tot schoon drinkwater. In de steden hadden acht van de elf miljoen mensen de beschikking over veilig drinkwater. Drie miljoen stadsbewoners - voornamelijk in Addis Abeba - moesten het doen zonder schoon water. Wat de sanitaire voorzieningen betreft had - volgens de cijfers van de overheid - in het jaar 2000 ruim zes procent van de mensen op het platteland goede sanitaire voorzieningen tegen 62 procent in de steden. In 2015 zal - zo wordt algemeen aangenomen - vooral de drinkwatervoorziening zijn verbeterd.

en enkele boorgaten bij Akaki. De capaciteit hiervan bedraagt 42.000 kubieke meter per dag. De totale capaciteit bedraagt momenteel dus 225.000 kubieke meter per dag. Hiermee zou elke inwoner van de stad gemiddeld 70 liter water per dag kunnen krijgen. Dat is lang niet voldoende om de meer dan drie miljoen inwoners van Addis Abeba adequaat te voorzien van water. Hiervoor is dagelijks minimaal 400.000 kubieke meter water nodig.

Een ander probleem waarmee de AAWSA dagelijks wordt geconfronteerd, zijn de lekken in het waterleidingnet van Addis Abeba. Eénderde van al het water dat in het net wordt gepompt, haalt de watermeters niet.

Derrie

Lopen door de wirwar van straatjes en gangetjes in de kebeles betekent goed opletten waar je je voeten neerzet. Eén misstap en je staat tot je enkels in de derrie, die door de open geulen, sloten en riolen door de wijken lopen. De meeste kinderen rennen met blote voeten dwars door alle afvalstromen heen. Sommigen beklimmen zelfs een hoop stront die de doorgang tussen twee huizen blokkeert. Van de kinderen die in dit soort wijken wonen, sterft zeker een kwart voordat ze 5 jaar zijn aan op zichzelf gemakkelijk te genezen ziektes als diarree.

Het toegang hebben tot veilig drinkwater is één van de noodzakelijke voorwaarden om tot ontwikkeling te kunnen komen.

Door de vele watergerelateerde ziekten is het ziekteverzuim in veel sectoren van de economie hoog. Ook op scholen moeten veel kinderen wegens ziekte vaak verstek laten gaan bij de lessen.

Plannen

Om toch te proberen aan de groeiende vraag naar water te kunnen voldoen, heeft de AAWSA enkele uitbreidingsplannen ontwikkeld. Eén daarvan is het bouwen van een grote dam ten noorden van de stad. Het waterleidingbedrijf wil hiervoor 500 miljoen dollar investeren. Volgens de AAWSA zal deze uitbreiding alleen al voldoende zijn om de komende 20 jaar geen tekort meer te hebben aan drinkwater. De financiering zou deels van verschillende donoren moeten komen, zoals de Wereldbank, en deels uit het budget van de Ethiopische overheid en uit het eigen budget van AAWSA.

Om de komende vijf jaar aan de groeiende vraag te voldoen, moet de waterproductie in Addis Abeba groeien van de huidige 225.000 kubieke meter per dag naar minimaal 360.000 kubieke meter water ofwel 75 liter water per persoon per dag. Daarnaast wil de AAWSA extra boorgaten maken, waaruit nog eens 50.000 kubieke meter (grond) water per dag gehaald kan worden. De werkzaamheden om de capaciteit uit te breiden, moeten in 2012 zijn voltooid.

Tekst: Peter Conradi

Foto's: Johannes Odé